

הלכות שבת סימן שא פג באור הגולה

(קכא) רק שהם (כח) מנקבים: לג (קכב) "אסור לצאת בשבת ממועות או כקספ וזהב התפורים בבגדו: הגה (כט) ויש מתירים (קכג) במקום פסידא, שצ"א שיתקלו במכשירם אם יצאם בבית גלגל מטהם (אגור ואסור והיתר האורח), וכן נהגין להקל (קכד) אם צריך לצאת, אבל אם יוכל להיות יושב בבית ולא לצאת (קכה) לא יצא, ובמקום שאין צריך לו ויכול להניחם בבית (קכו) יש להתמיר (אורח): לד "איצא אדם בסנדור (קכז) המקל על כתפו (קכח) אף-על-פי שאין ניקא כרוכה לו על אצבעו. (קכט) *ואם אין הסנדור חופה ראשו ורבו, אסור לצאת בו, אלא-אם-כן קשר שני ראשיו למטה מפתפיו זה עם זה: לה (קל) ללבדים הקשים אסור להביאם ברשות הרבים או בכרמלית כשהוא מעטף בהם, ואם אינם קשים הרבה (קלא) מתר: לו ימתר לצאת בשבת בשני מלבושים זה על-גב זה, בין לצרכו (קלב) "בין לצורך חבירו, "בין שהם שני חלוקים "בין שהם שני סרפלים (פרוש סרפל, כסות הצליון) "בין שהם שתי חגורות זו על-גבי זו, ואפילו אין מלבוש קטן צמוד ב' סור בשם סור המצות ושאר פוסקים ח' בתיאור

באר היטב

מקל, וכל זה י"ל מוטב שיהיו שוגגים: (כח) מנקבים. פי' וזהב אדמים, וזה מוטב כסף, ששני שיתלה אותם על צוואר בתו להכשיר, ט"ז. מהר"ל ז"ל הוסיף לשאת אצלו בשבת מטבעות מנקבים כל שהוא בשעת הספקה, אף לא יוציאם חוץ לערוב: ו"א שהתיר בכה"ג גם כשאין מנקבים, ואם מתיר

משנה ברורה

(קמו) ויש אומרים דהאי 'א צריך לו הנינו, שצ"א להניחו שלא יבואו לגנולו, אבל משום צריכות הסדן בעלמא לא התר לו לטלטל: (קכא) רק שהם מנקבים. והובים אדמים או מטבעות כסף, (קמו) דאין עליהו שם מקצה על-ידיה, דראוי לתלותו בצוואר בתו להכשיר, ועין בבאור הגר"א שכתב דזה קאי גם ארישא, דהנינו בצוורים בסדינו פני גס-סין מנקבים, וטעמו, דאי לא היו מנקבים (קמט) הנה אסור לטלטל גם הסדין, ונעשה בקיסם להמעות שצ"א בתוכו מצרב-שבת: לג (קכב) אסור לצאת וכו'. ולא בטלי לגבי כגד כמו שאר דבר התפסיד בתוך הגדר, (קמט) משום דחשודים ולא בטלי, (קנ) המקל מקום לית

אסור מקצה מהוצאה על-ידי שני? ואולי יש לומר דהתמ"א קאי כבא להקל אלא דכ"ל שלקא, דשם הלא הוא רק לדעת ה"ש-מיתרין: * ואם אין הסנדור חופה ראשו ורבו וכו', עין במשנה ברורה, ועין ב"טו שדעתו, דלהרמב"ם קבל פניו פועל שיתא חופה ראשו ורבו, ולענין דשמי' לשלם בדבר, והוא: בסוד המקל על הכסיו לא נוכל להתמיר בדעת הש"י, אחר דמשמע ממנה ראשונים דצ"ל בבאור הגר"א, לפי מה שנתה הדבר או בנקים ובמקומותם, ודרך לביתה הוא, אבל אם פשטו להתעטף בו גופו, אז בעינן שיהא לבוש בו רב גופו כמנהג המדינה בבגד החוץ, ואם לאו אינו דרך לבשה, וכעין זה פירש גם הש"י גופא לדעת רש"י בהחלת דבריו, וכלל הדברים בדבריו אלו ב' סוגים, דהיינו אם אין בו שעור, או שנתה בו שעור ולא הפה ראשו ורבו, ולפי זה אין סוד זה כלל למה שכתב בהחלת הסעף דמתר בסנדור

בהו חיובא כמו בצדדיו למעלה, אלא אסורא, משום דלאו דרך הוצאה היא: (קכג) במקום פסידא. (קכד) הנינו בתפורים בתוך בגדו מצרב-שבת, וטעמם, דכיון דלית בה אלא אסור דבגדו הוצאה היא, וכ"ל, וכל-שכן (קכז) בזה הנה, דלמחצה פוסקים לית לן רשות-הרבים דאורחא, הקלו במקום פסידא, דאדם בהיל על ממונו, ואם לא נמיר באופן זה יבוא לצבד על אסור חונה, דנבוא להפך בקצת ולהטמין וכי האי גוון. (קכז) וכתבו האחרונים, דהוא הדין אם לא תפסד מבעד יום, ויכל להוציאן בשבת על-ידי שני אחר שיתנה שלא כדרך הוצאה, דהיינו שנייה המעות בין בגדו לבשרו (קכז) או במנעלו, (קכז) ומכל מקום לכתחלה טוב יותר לתפסד בבגדו מבעד יום: (קכד) אם צריך לצאת. כגון שצ"א שאם יושב בבית כל היום ויגישו בו שהוא שומר מעותיו ויבואו לגנולו: (קכה) לא יצא. הנינו חוץ לערוב כשהוא לבוש בהבגד: (קכו) יש להתמיר. שלא ללבש הבגד, (קנו) דחשיון שמה יצא בו: לד (קכז) המקל על כתפו. אף-על-גב (קט) דבטלית אסור במקל, כמו שכתב בסעף כט, בסוד שרי, (קנט) דסוד, דרך לבשתו פה בחל לקפלו על כתפיה: (קנט) וכל זה מירי במקומות (קס) שדרך אידה אנשים לילך פה לפעמים: (קכח) אף-על-פי שאין ניקא וכו'. דאיכא למאן דאמר בגמרא דבעינן דקא שיתא ניקא יוצא מהסנדור וברוכה על אצבעו להחזיקו שלא יפל מכתפיו, אבל לא ניקא לן הכי: (קכט) ואם אין הסנדור וכו', והיינו (קסא) שהוא קצר ואין בו שעור כדי לחפות ראשו ורבו, לכך צריך לקשר שני ראשיו למטה מפתפיו (קסב) והיו כמו אבנט ושני אף-על-פי שצורה, אבל אם יש בהסנדור שעור כדי לחפות ראשו ורבו, אז אף אם מקפלו על כתפיו שרי, וכמו שכתב ברש"י, דמקרי מלבוש ודרך לבשתו בכה. ועין בבאור הלכה מה שכתבנו בזה: לה (קל) ללבדים הקשים וכו'. שאין דרך מלבוש מלבדים הקשים והיו כמשיאוי ואסור, ומשמע ברמב"ם דאפילו (קסג) אם הם דקין אסור ביניהן שהוא קשה: (קלא) מתר. להביאם דרך עטוף אפילו ברשות-הרבים; ומשמע ברמב"ם, דדוקא אם הם גם דקים כמו הבגדים: לו (קלב) בין לצורך חבירו. אף-על-גב שאין לו

שער העיור

אגולהו, ועין בבאור הלכה: (קמו) חוספת-שבת, וכן הוא גס-סין דרבני המגדלים וכו': (קמו) פרי-מגדים לפי פירוש הש"י, ודעת המגדלים-אברהם דלחסידי לגמרי שם מקצה בעינן שיתנה לחלוטו, וקא משום שצ"א שלא יגלוהו הקלו, ודעת האלה רבה דמ"ט פ"ו, ודעת הגר"א פסבדו בזה בתחלה: (קמז) וכן משמע מקצת הפריימקדים במשפחות-זהב אות כב מקלסן סימן שי סעף ז: (קמט) בתיאור: (קס) תשובת מהר"ם המובא בבית יוסף: (קנא) מגדל-אברהם וט"ז, וכן מוכח בבית-יוסף ודרכי-משה והגר"א. ועין באלה רבה דחתר למצא עוד קלא לפי הפוסקים דבממונו לית לן רשות הרבים דאורחא, ולא הוצאתו משום דכל הפוסקים ה"ל לא סבירא להו בזה הנה. ועין מה שכתב לקמן בסימן של סעף ב: (קנג) עין בגמרא אברהם, ועין בהדושי רבי צצקא אהר בשם הלבוש וכן משמע בהגר"א, דלדעת הש"ש-מיתרין בתפסידו הוא אפילו במקום שיש רשות-הרבים: (קנג) ט"ז פריימקדים וט"א: (קנד) תי-אדם: (קנה) פריימקדים: (קנו) לקמן סימן שי סעף ז בהג"ה: (קט) הנינו לפי זמן הנקרא, אבל לפי המבאר בתשובת הרשב"א, בזמן הנה דרך לקפל אפילו בטלית, ונחבאר זאת בסעף ל: (קנת) בתיאור פריימקדים והגר"א וחספת-שבת. והש"י כתב דלדעת הרמב"ם אסור לצאת בסנדור שהוא מקל וצטפו על סופו, והגמרא קאצ"א דיוצאין בסנדור שעל כתפיהו, ודעה לומר שהוא נקטף גם על רב גופו, אבל זהו דחוק, וגם כל הפוסקים האלו לא סבירא להו בזה הנה: (קנט) פריימקדים: (קס) פן משמע בגמרא דמשיאין שיתאין בעת הרציה, כמו שכתב בערוך, מתר כל אדם: (קסא) בתיאור לדעת הרמב"ם, עין שם, והעתיקו גם חוספת-שבת: (קסב) רמב"ם. ורש"י פירש דטעם הקשירות הוא כדי שלא יפלו משמע דליריה סבירא שהוא מלבוש בלא הכי, ואולי לשיטתו דכתב דהוא סנדור גדול, אבל הרמב"ם מפרש דשאין בו שעור ראשו ורבו, ועל-ידי הקשירה שם מלבוש עליו: (קסג) וסברתו, דאם הם עבין הרבה ודקעבין קצת בודאי מתר, דהלא יוצאין בגסו עבה וקשקש עבה, כמבאר ברמב"ם

הלכות שבת סימן שא

באר הגולה 166

מפסיק ביניהם: הגה (קלג) ויש אוסרים (ל) שתי חגורות (קלד) זה על זה, אלא אם כן מלבוש מפסיק ביניהם (א"י) וחוספות וסודי פרק במה אשה, (קלה) וכן ראוי לנהג. ומסר ללבש (קלז) שני כובעים זה על זה (א"י) (קלז) וכן שני אנפילאות (אמר): **לז** סמך לצאת בשבת (קלה) בכתב ידים (קלט) הנקראים גואנטי"ש. **ו**יש מי שמחמיר להצריך *שיחפרם מערב שבת בכתב ידים של מלבושיו (קמ) או שיקשרם בהם בקשר של קנמא *פה, (לס) (קמא) וראוי לחש לזכריו: **לח** [*] יהיוצא בשבת בטלית שאינה מציצת (קמב) בהלכתה (קמג) חב, למפני שאותם החוטים חשוכים הם אצלו, (קמד) *נדעתו עליהם עד שמעלים ויעשהו ציצית. כןאם היא מציצת בהלכתה, (קמה) אף על פי שאין בה תכלת, מתר

באר היטב

אינם תפורים אסור, ע"ש. ובלא פסידא אסור ללבש הכהן, ע' סימן שי סט"ז: (ל) שתי חגורות. ואם צריך להם שרי, ט"ז: (לב) וראוי לחש. ועכשו נהגו להקל ביון שאין לנו ר"ה, וטוב להחמיר, ב"ח. ונ' הש"ז: ונ"ל דדוקא

משנה ברורה

שום הנאה בזה, אפילו הכי לא מחוייב כמש"ל, (קסד) פיו דרך מלבוש הוא: (קלג) ויש אוסרים שתי חגורות. ולא דמי לשני מלבושים, שדרך אחדם ללבש אותן מפני הקור, אבל תרי חגורות מה הנאה יש, ואין דרך לחגור ימשי' הא"ס. (קסה) ומשמע בפוסקים דלכלי עלמא אין אסורו אלא מדרבנן, ביון שעל כל פנים דרך לבישה הוא, אלא דאסור משום דמחוייב כמש"ל. (קסו) וכל שפן לחגור פאציילק"ע על התורה, דאין דרך לחגור בזה, דאסור; ונחמ"א דס"ד פתב דבזה אפילו לרעה ראשונה אסור, דכיון שאין דרך לחגור בזה בחול, מנכר לכל שמערים להוציא, ונאפלו בכרמלית אסור. ובט"ז סעיף קטן יד נתן עצה, שישפר ראש הפאציילק"ע בראש התורה בענין קטן⁹⁰, דאז יהיה נראה כחגורה ארשה, ויחגור גם בהפאציילק"ע. ולפי המבאר לקמיה יכול לחגור את הפאציילק"ע על ידי הספק מלבוש, דהינו אם החגורה היא למעלה מחגורה על המכנסים, (קסו) אבל אסור לקשר את המטפחת סביב הרגל, שאינו דרך מלבוש כלל, אלא יצוה כנוקר לעיל, או יכרך אותה סביב הצנאר (קסז) בדרך מלבוש: (קלד) זה על זה. ותיבא שנוהגין לחגור את טע"ר גאטרי"ל ואיבער גאטרי"ל⁹¹, דהינו המתחין אין נאה ונשני נאה, ועושים כן, שהיה טוב לחגור בשני על הראשון או ששני הוא קצר, (קסז) שרי ופמ"ג, וכן בתי"א דס"ד דאין למחות בזה במדינות שנוהגין כן. (קט) פהבי האחרונים, דמה שנוהגות קצת נשים לחגור בחגורה, ועוד חוגרין בחגורה על הקנח מלמשה, ושעל ידי כך הגבה פהר הנחב מן הארץ, ועושים כן שלא להקלף הכנח בעת שיש טיט ונפש, גם כן שרי ביון שצריך הוא לכך: (קלה) וכן ראוי לנהג. עליון שלא יאמר מ"א גאטרי"ל⁹² שמתפור בו המניא, אם רוצה לחגור חגורה על השל"א מ"א גאטרי"ל יתיר המניא המתפור בו, ומכל מקום לא הרי מ"א גאטרי"ל דבטל הוא לכך דאחרי שפסור ביו⁹³, וכל ציל בסעיף כג, מה שאין כן אם חגור בשניהם, הוי החגורה כמש"ל ופמ"ג: (קלז) שני כובעים. שכן דרשו בחול לשום פובע גדול על גבי פובע קטן⁹⁴ [אמר]: (קלז) וכן שני אנפילאות. על כל רגל, (קעא) דכיון ששני טרבלים: **לז** (קלה) בכתב ידים. והטעם, (קעב) שהם מלבוש גמור, ששתי"ן להנן מפני הקור⁹⁵. ויש מי שמחמיר הוא, (קעג) משום דלפעמים צריך למשמש בגדי להסיר ממנו פנה או פרעוש העיקצות, ויחליטין שמה ישבח ואתי לאחורי ד' אמות⁹⁶ ברשות הרבים: (קלט) הנקראים גואנטי"ש. זו היא מה שאנו קורין הענשי"ך, אבל מה שאנו קורין ארבי"ל⁹⁷, שהנחב בו שתי ידי, דעת הש"י דשרי לכלי עלמא, דבהאי שוב ליכא למחש שמה יסרנה מידו, דאף אם יצוה כן הרי הוא לבוש לידו השנית ולא מקרי משוי. (קעז) ויש דסבירא להו דאדרבה זה חמיר טפי, שפסק נופל מידו ואתי לאחורי ד' אמות, ויזיל, שרגליו לשאחו לפעמים כן ביד, יצליח לפי מה שפסק השולחן ערוך דראוי לחש בגואנטי"ש, ראוי לחש גם בזה [פמ"ג]: (קמ) או שיקשרם וכו'. דהוי ליכא למחש שמה יוציאם בגדי⁹⁸: (קמא) וראוי לחש לזכריו. ועכשו (קעס) נהגו להקל, ואפשר משום דכיון שלחברה פוסקים אין לנו רשות הרבים מדאוריתא בזמן הזה דנגזר דלמא אתי לאחורי. ומשמע מדברי (קעז) האחרונים, דאף שאין למחות ביד סמקלין, מכל מקום ראוי לכל בעלגפש להחמיר⁹⁹: **לח** (קמב) בהלכתה. ע"י לציל בסימן יג סעיף א במשנה ברורה, שם מבאר כל פרטי הדין הזה: (קמג) חב. לא בשביל הטלית, דאף על גב דאינו מקנא עשה ציצית, מכל מקום אינו חב בשביל זה מחמת שבת (קעז) דהא מלבושה הוא, אלא בשביל הוצאת החוטי¹⁰⁰: (קמד) נדעתו עליהם. רוצה לומר, הלכך (קעט) לא בטלי אנב הטלית¹⁰¹ כמו דבטלי הרצועות לגבי כילה, לקמן בסעיף לט: (קמה) אף על פי שאין בה תכלת.

שער הציון

שם] לא היו מחירין אפילו ברבין, והנה אפשר לומר דהרמב"ם לא קאמר רבין ורבין כי אם לענין פר נקטת, דבאינה נקטת אין צורת מלבוש עליה כי אם שם פר, מה שאין כן בלבושין אפשר דבכל פהי שרי, אבל מ"א משה משמע דמשה פרוש הרמב"ם עם פרוש רש"י וזו דתא אתי להו: (קסד) עריבין צ"ה עמוד ב: (קסה) ספר סתרימה, ודוקא בצליל רבה ופרימגרים וכן משמע בעריבין הנ"ל. ועין ברין פרק כל פהבי במשנה, רבי יוסי אומר ר"ח כלים, עין שם, משמע שם מנה לכאורה דסבירא לה דכ"י דאוריתא, ויש לדחות: (קסו) פרימגרים: (קסז) אחרונים: (קסא) חמ"א: (קסט) לכאורה לפי זה, קמרא על גב המניא אמאי אסר בגמרא, נימא דהעליון הוא לגוי, שיש בו חוטי חב, אף אפשר דתתם לא היה הפנהגה כן לכל, וזו, דברברי חמ"א דאסר והפרימגרים נחתא מה שפסק הסג"א אברהם סעיף קטן מט מ"ב שלא פהגנה, למה ליכא חמ"א בזה ויחזיק לומר דדבריהם קאי רק אלכא דהפתי"ן, ולא משמע כן בבית יוסף, ולדבריהם נחתא: (קט) ש"י, ואלה רבה וחוספת שבת החלוט כן אף דבט"ז מפסק בזה: (קעא) דרכי משה: (קעב) ביחיוסוף: (קעג) שם: (קעד) שם מייט ואלהייה: (קעה) ב"ח, ויגזר אברהם הביא אלא שקצר בהעפוקה: (קעז) ב"ח וט"ז ומייט ואלהייה רבה ופרימגרים חמ"א: (קעז) רש"י: (קעה) גמרא:

תרומה: 1 כפפה. 2 מטפחת. 3 חגור תחתיו. 4 חגור עליו. 5 חגור שנה. 6 מין כפפה לחרום שתי כפות הידיים.

הלכות שבת סימן שא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קלא]

ומשנ"ב הוא 89) וכו', ראש הפאציילק"צ פראש הקגורה פנינקה 90.

89) ולגבי יציאה עם גארטל בשבת כשכבר חגור בחגורה רגילה, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' ע), שאם חוגר את הגארטל על מכנסיו ללא הפסק בגד, אסור, אך אם חוגר על המעיל העליון, שבאופן זה יש הפסק בגד בינו ובין החגורה שעל מכנסיו, מותר. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' מא) הביא את דעת הגר"ב זילבר (בספר ברית עולם, ובספר או נדברו) שמכמה טעמים אסור לצאת בגארטל בשבת אפילו כשהחגור על הגד העליון, ורק אם הולך בשבת בבגד הנקרא 'עקטישע' שהרגילות ללכת בו כשהחגור בגארטל, מסתבר שמותר.

מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (שם) חולק וסובר שכיון שבשעת התפילה משמש הגארטל כתכשית ונוי לאותם המקפידים להתפלל עמו, ממילא גם שלא בשעת התפילה נחשב הוא להם כתכשית ומותר לצאת בו, ואפילו בלא הפסק בגד, ועוד, שכיון שלבישת הגארטל בתפילה נעשית מתוך כבוד התפילה וחשיבותה, אם כן גם לבישתו שלא בשעת התפילה, אם ערשה כן מחמת מנהגו להתפלל כן, גם היא מחשיבות התפילה, ולכן נחשב הגארטל כתכשית אף שלא בשעת התפילה, ולא כמשווי, והוסף, שהרצתו להחמיר על עצמו, יתיר את הכפתורים מהבגד העליון ויחגור עצמו בגארטל.

90) ומה שאין לחשוש שמא ילעגו עליו על שהולך כך, ומתוך כך יסיר את המטפחת ויבא לטלטלה ברשות הרבים [ראה ביה"ל לעיל סי' ד"ה כל הוצא], ביאר הגרש"ז איערבך (שש"כ פ"ח הע' קפה) שכיון שנוכר שכל מה שיצא עם המטפחת כשהיא קשורה לו בחגורתו, הוא כדי שלא לטלטל את המטפחת ברשות הרבים, אין לחשוש שמא יבואו ללעוג עליו.

[משנ"ב ס"ק קלה]

דקטל הוא לכגד אגרי שקפיר ב"ז.

91) ולענין לצאת בנעל עם שרוך שראוי לקשרה בו, אלא שעתה אינו קשורה בו, דעת הגרש"ז איערבך (שש"כ פ"ח הע' קכ) וראה שם הע' קכב) שמותר נאף אם אין השרוך תפור בנעל, שכיון שעשוי לקשור בו את הנעל, הרי הוא חלק מהנעל. וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוס שני ח"ד פ"ח ס"ק י) והגר"ח קניבסקי (שו"ת רבבות אפרים ח"א סי' רכג אות טו).

ולצאת בחגורה שאינו חוגר בה את הבגד כעת, ואף אינה תפורת בו, אלא רק מושחלת בלולאות העשויות לכך, דעת הגרש"ז איערבך (שש"כ פ"ח הע' קכב וקכז) שמותר, שכשם ששרוך הנעל נחשב חלק מהנעל אף בשעה שאינו קשור בו את הנעל, כך נחשבת החגורה חלק מהבגד אף בשעה שאינו חוגר בה את הבגד. וכן כתב בשו"ת חלקת יעקב (ח"ב סי' קל). אלא שהוסף שכל זה כשהחגורה עשויה באופן שאין חשש שתיפול, שאם לא כן אסור לצאת עימה מחשש שתיפול ויבוא לטלטלה. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שג ס"ק נא).

וחפתים הנתנים בשרוול החולצה ואינו חוכס בהם את השרוול, הכתפק הגרש"ז איערבך (שם הע' קכב) אם יש לדמותם לחגורה המושחלת בלולאות שמותר לצאת עימה גם בזמן שאינו חוגר בה, או שמא כיון שהדרך להחליף את החפתים מחולצה לחולצה לפי הצורך, אין הם בטלים לחולצה אלא בשעה שרוכס בהם, וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שג ס"ק נא).

[משנ"ב ס"ק קלו]

שכן דרבו בחל לשום פוכע גדול צל-גפי פוכע קטן 92.

92) אמנם כשיש חשש שהכובע העליון יעוף ברוח מעל ראשו ויבא להוליכו ברשות הרבים, כתב להלן (ס"ק קנ) שלדעת ד"ש מי שאוסר (להלן סמ"א), אסור לצאת בכובע על גבי כובע. וכן כתב הק"ה החיים (ס"ק רטו) בשם השו"ע הרב (ס"ט), הוסיף שאין דברי הרמ"א אמורים אלא כשהכובע העליון מהודק בראשו וכדי שאין חשש שיפול.

[משנ"ב ס"ק קלח]

שעשויין להגן מפני הקר 93) וכו', ואתי לאתי ד' אמת 94).

93) ולצאת בימות הקיץ בבגד חורפי, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ג סי' א) שמותר, ואף שיש חשש שמא יבוא להסירו מעל גופו, מ"מ לא אסרו חכמים לצאת בבגד גמור מחשש שמא יסירו ויבוא להוליכו ברשות הרבים. וכן דעת הגרש"ז איערבך (שש"כ פ"ח הע' קנו), אך הוסיף (שם הע' כ) שיש להסתפק אם מותר לצאת בימות הקיץ במעיל גשם, משום שיש חשש שמא ילעגו עליו, ויבוא להוריד את המעיל. וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק עב) ולקמן (סי' שג ס"ק א).

94) ולצאת בבתי אוננים הנתונים על האזנונים על ידי קשת מברזל המונחת מתחת לכובע [כמו שיש הרגילים לצאת בימות החורף], כתב בשו"ת בית ישראל (לנדא, א"ח סי' נג) שמותר, שכיון שעשויים להגן על האזניים, הרי הם לבוש גמור, כמו הכפפות שעל הידיים, ומאידך לא שייך בהם החשש שיש בכפפות שמא יסירן כדי להסיר כינה או פרעוש, ועוד, שאם יסירם יהיה חייב להסיר גם את כובעו, ואין דרך לילך ברשות הרבים בגילוי ראשו, ולכן מותר לצאת בהם למי שדרבו בכך בימות החול מחמת שחושש שיצטנן וכדו', אך מי שאין דרכו בכך בחול, יש לו להחמיר שלא לצאת בהם בשבת.

וכן לצאת עם צמר גפן הנתון בתוך האזניים להגן מרוח או מקור, כתב בשו"ת בית ישראל (שם) שמותר, וכן דעת הגר"צ קרליץ (חוס שני ח"ד פ"ח ס"ק כא), שאין כוח לא חשש שמא יפול, ולא חשש שמא יבוא להוציאו.

[משנ"ב ס"ק קמ]

דחו ליכא למחש' שמה יוציאם ב"ד 95).

95) אך בכפפות של ילדים שפעמים מחברים אותן זו לזו בחוט המושחל על שני השרוולים, דעת הגר"צ קרליץ (חוס שני ח"ד פ"ח ס"ק כא) שאסור לצאת בהן כשהידיים אינן נמצאות בחוכן, שכיון שתלמית על השרוולים ואינן מחוברות להם, אינן נחשבות כחלק מהשרוול אלא כמשווי, ויש לדון שאף נחשב הדבר כדרך הוצאה.

[משנ"ב ס"ק קמא]

מקל מקום ראוי לכל פצל-נפש להחמיר 96).

96) ובאר הגרש"ז איערבך (שש"כ פ"ח הע' כח) שהטעם שכתב המשנ"ב שראוי לכלל נפש להחמיר, כיון שהחשש שיפשוט את הכפפות כדי למשמש בידיו להסיר כינה וכדו', מצוי יותר מכל שאר החששות שהחכמו' בשי' לענין איסור הוצאה לרשות הרבים.

[משנ"ב ס"ק קמג]

אגל בשביל הוצאת החיטין 97).

97) ומטעם זה כתב ביה"ל לעיל (סי' יג ס"ב ד"ה קדם שיצא) שמי שלובש בשבת בבוקר את טליתו בביתו ואחר כך יוצא עימה לבית הכנסת חייב לבדוק את הציציות קודם הלבשה, או בערב שבת קודם ששם את הטלית בחיק, כדי שלא יצא בטלית פסולה היעבור על איסור הוצאה. ולענין האם תחשב טלית זו כמקצה, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' שח ס"ק קע).

[משנ"ב ס"ק קמד]

הלכה לא בטלי אגב השלית 98).

98) ובגד שחיובו בציצית הוא רק מחמת הספק, כתב לעיל (סי' יג ס"ק ד) על פי דברי השו"ע לעיל (סי' יג ס"ז) שאין לצאת בו לרשות הרבים [וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (ס"ל ד"ה בטלית)].

מאידך, החז"א (א"ח סי' ג ס"ק כח) כתב שדברי השו"ע צריכים עיון, כיון שלדעתו לא המצה מבטלת את החוטים לבגד, אלא הצורך של בעל הבגד שהחוטים יהיו בבגד הוא המבטלם לבגד, ולכן גם הלוש בגד שחייב בציצית מחמת הספק, הלא סוף סוף רצונו שיהיו חוטי הציציות תלולים בבגד, ולכן אין להחשיבם כמשווי ומותר לצאת בהם.

המשך במילואים עמוד 27

הלכות שבת סימן שא פד פאר הגולה

שבת קליס שם
בתוספות (קרא"ש)
ע' קרא"ש שם רבנו
נחמן מברסלב ז"ל ס' סוד
בשם ספר הפצות
צ' שבת קליס
וערוכ"ל ז"ל גורסת
רבנו קם ז"ל קמבי
התוספות בשם ר"ת
ורמב"ם בפרק כב
ובן קמב הרב המגיד
(שם דק"ר *) (וירשו התוספות בשם ר"ת כבוכב חק שא"מ נקפו)

לצאת בה בשבת (ועין לעיל סימן יג): לט (קמו) פילה (פרוש, ורעה פצין אהל) שיש בה רצועות שמוותחין אותה בהם, מותר להתעטף בה ולצאת לרשות הרבים, ואין הרצועות חשבות כמשאוי, שמבשלות אפכה. והלכה מותר לצאת ברצועות (קמו) התלויות באבן על-פי שאין המנעלים קשורים בהם, דלא תשיבי ובטלי אגב האבן: "אבל אם הם (קמו) של משי, תשיבי ולא בטלי ואסור (קמו) אם אין המנעלים קשורים בהם. והוא הדין לכל דבר שנפסק מן הכבד וראשו אחד מחבר, כגון לולאות, ואינו חשוב, מותר לצאת בו, ואם חשוב הוא, (קמו) אסור לצאת בו: מ' (קמו) כבוכב (קמו) שהוא מתפשט להלן מראשו טפה, אסור להניחו בראשו אפילו בפית, (קמו) משום (לג) (לג) אהל: מ"א לצאת בשבת בכוכב שבראשו

שערי השוק

ציצית דריה וחכרי וואה חב להגיד לו שפשט מליו, ואין נרחק כפני כבוד הדריה, וצין קלי סימן יג מ"ש בזה: (לג) אהל. עין כה"ט. וצין בשו"ת פנייהו"ש חלק א' א"ח סימן טז מהגאון מוהר"ר מאיר זצ"ל אב"ד של חש"ד בענין הבריתלי"ד, וימצא ג"כ בסוף דבריו לחת"ם ששם ש"ד קצת ויכול לחרק וגם מתחלה לא נעשה לשם אהל, ע"ש. וצין בשו"ת נר"ב מ"ח סימן ל' בענין נשיאת פאראקא"ל בשבת, והוא כלי העשוי לתקן במנהג מפני הסכנה ובקשמים מפני הקשמים, והוא מאחיל על ראש האדם ויש לו ביתד והקריס ולולאות לתחת ולקטור וקטור פוצו, וקבץ שאם הוא כפוף מעשי יש לדון בו ולומר שאין יוסף למה שפלו"ל לענין בריטלי"ד, וקבץ אין בו מלכות אהל כ"א כשמשכו על ראשו, משא"כ בפאראקא"ל שהוא צרור סאתמול וקשה לשפיתו על ראשו אינו נושא אהל חלש, ויש לדון בו לאסור ולקטור, אף כיון שאינו ידע אם ערכו מאתמול, יש לאסור כדאי מדרבנן משום מראית עין, ובפרט בדיר הנה דמישי שאין

באר היטב

בהענין ש"י¹ יש חשש זה, הקשצריך להוציא יד אחת מהם אז נושא את ההענין ש"י¹ שחלץ בידו השנית ויש חשש שיעביר ד"א, אבל בארבי"ל² שלנו ששני הדינים מתקמים בו, ואף אם יצטרף להוציא יד אחת הרי הארבי"ל לבדו לידו השנית שעדיין בתוקפה, וגם לא תלישין דלמא נפל דהא איתו בידו, ואין פאן חשש כלל, וכבר נהגו להקל לילך בארבי"ל בכל מקום, ותלילה לומר שכלם יעשו שלא בדיון, אבל ודאי בהענין ש"י¹ נאוי לוהר כמ"ש פאן ורואי לחש וכו', ע"ש. וצין בספר פנייהו"ש סימן טז שנסה דעתו להתיר אפילו בהענין ש"י¹ שהיו כל אחד ביד אחד, ע"ש. וצין בשכנח"ג: (לג) אהל. ובקע"ף שאח"ז מרי שאין בו טפה, ובוכב שקורין בריטלי"ד³ בל"א, אע"פ שמתפשט להלן מהראש טפה, מ"מ כיון דאינו קשה ותכפף למטה אין בו חשש אסור. והינו כשאין בו גיר קשה, ע"ת. והש"ז כתב עוד הנה, משום דלא מהגנן רק לכסות ראשו, ומסס: ע"כ נ"ל דמי שמצטרף

משנה ברורה

שהוציאה קשה ביותר ואינו נכפף, אז חשוב כמו אהל, (קמו) ואי לא הכי הרי הוא בגלימא בעלמא. ובקע"ף שאתר זה דמותר כשהוא מהקד על ראשו, (קמו) מרי כשאניו קשה נכפף, או דמרי כשאין בו רחב טפה בהשפה: (קמו) משום אהל. אף שאין אהל בלא דפנות, מכל מקום חשיב אהל צריר (קמו) ואסור מדרבנן, כיון שפשוט השפה להיות לצל להגן מפני השמש¹⁰⁴. ובוכב שקורין בריטלי"ד¹⁰⁵ בלשון אשקנו, אף-על-פי שמתפשט להלן מהראש כרחבו טפה ונהגין בו להקל - כתבו האחרונים בזה צדדים בטעם הפוסקים¹⁰⁶: אחד, כיון דאינו קשה נכפף למטה אין בו חשש אסור, והינו כשאין מנהג בו גיר קשה, ואפילו אם הוא קשה, הלא אינו מהגנן בלבישתו להיות לצל רק מכיון לכסות ראשו; וכן אם השפה עשו בשפופ, גס-כפן (קמו) יש לצדד דלא מקרי אהל באפן זה. ובאליה רבה כתב בטעם העולם הוא, משום דסומכין עצמם על שיטת רש"י וסיעתו דבקי"א להו שאין בכוכב (קמו) אסור אהל כלל, עין שם. ולפי זה אפילו בקאפעלוי"ש¹⁰⁷ שהוא קשה ויהיה ברחב השפה טפה, גס-כפן (קמו) אין למחות במקום שנהגין להקל, אף שמתמא נעשה שפה כזו לצל, (קמו) ובקמ"ס שלא נהגו להקל בזה, בודאי יש להתמיר בדיעת השלחן ערוך [שהוא על-פי דעת הר"ח והרמב"ם והערוך והרבנו קם והרב המגיד] שלא ללבש בשבת קאפעלוי"ש רחב כזה, וגם בכתבי האר"י אסור בקאפעלוי"ש. לש נמצעים מלכת הטלית של מצוה על הברייתא¹⁰⁸ בשבת, כרי שלא יהיה הטלית מכאן ומכאן כמו דפנות; וצין בקוגן אברהם שמשקפם בטעם מנהגם, ובספר מחצית השקל מלשב מנהגם, עין שם, ומנהג נשתרבה היום המנהג שאין מכסין ראשיהם בשבת בטלית בעת התפילה אפילו על הכוכב קטן, (קמו) ואין לזה שום טעם ורית. ולענין אסור נשיאת פאראקא"ל¹⁰⁹ בשבת, שהוא עשוי לצל

שער הציון

(קעט) רש"י: (קמו) שבלי-חלקט: (קפא) פריימגדים: (קפג) גמרא: (קפד) אחרונים. והש"ז תרץ עוד דמרי שלכשו בקרב שבת, דלא עשה אהל קשה: (קפה) מנהג אברהם: (קפי) מנהג אברהם. ובהבתי זה בשם אשכנזי, וכן נזכר בזה הלשון בהנחת מלמדי, עין שם: (קפו) אביר שהוא דרך לבישה: (קפז) וכן משמע גס-כפן מנהג שהביא המנהג אברהם בשם הר"ח: (קפא) שלחן-עצמ"ש: (קב) וצין לעיל סימן ח סעיף א ובאחרונים שם, ודאברהם, מנהגו להתחלה לכסות גם ראשו

תרחמים: 1 קפפה. 2 מין קפפה לחמשים שתי כפות הידים. 3 כוכב בעל שוליים רחבים ורבים. 4 מטרנה. 5 מנצבת בצל שוליים רחבים וקשים.

הלכות שבת סימן שא

168 באור הגולה

(קנ"ג) *העשוי להגן מפני החמה, ויש מי שאוסר משום דחשישין שנגביהו הרוח מראשו ואחי לאתויי ד' אמות (קנ"ד) פרשות הרבים, אלא-אם-כן הוא מהדק בראשו, ואו שהוא עמוק, שראשו נכנס לתוכו ואין הרוח יכול להפרידו מראשו, ואו שהוא קשור ברצועה תחת גרונו, דכהכי ליכא למחש למידי: **מב** [*] יהמוצא תפלין בשבת בביתו במקום שאין משתמירן, אם יש סכנה, (קנ"ה) שגורו שלא להניח תפלין, מכסן והולך לו, ואם אין סכנה, אם יש בהם רצונות, שבהם נכר (קנ"ו) שהם תפלין ולא קמיעות, (קנ"ז) והן קשורות שכול ללבשו, מכניסין (קנ"ח) זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסין כלן. וראם היו רבים (קנ"ט) שלא יספיק ללבשו ולהכניסין זוג זוג, יחשיף עליהם עד הלילה ויביאם; ואם נרא להחשיף מקני לסטים, מוליכם פחות פחות מד' אמות, או נוהגם לחברו וחברו לחברו עד שמגיע לחצר החיצונה: **מג** יהמוצא ספריתורה בשבת, אם אינו שעת סכנה, יושב ומשמרו ומחשיף עליו (לשון תרומה ב' וספנה מביחו והולך לו). ואם היו (קס) גשמים יורדים, מתעשף בעור וחוזר ומכסה אותו ונכנס בו:

באור היטב

הזכורים, דבנה יש אסור גמור, ע"ש. ומ"א כתב ה"ה, אם הכובע קשה שניקנו בשופץ, ע"ש. העושה טלית קמין הקשה בגון מה שקורין בלא גבאי גריין שהוא אינו נכפל אלא מפת בשנה, אסור להוציא טפת חרין לראשו דהיינו כובע, ט"ז. יש נכנסים מלכת טלית על ראשם כדי שלא יהא טלית כבאן ומקאן כמו דפנה וכמ"ש סימן שטו, עמ"א. וליכא אסור מחמת השש שמא יפל ממנו ואחי לאתויי כמ"ש בסעיף שאח"כ לא חלישין בברייתא, לפי שאין דרך ברייתא לילך בגלוי הראש. ונ"ל דמי שיש לו כובע קטן תחת הברייתא בנהוג בינינו לא יצא בברייתא חוץ לערו, דהא בנה וצא חלישין דלמא נפל ואחי לאתויי כיון שלא יהיה בגלוי הראש, ט"ז. והארי"י ו"ל לא הנה משים על ראשו הקאפולו"ש ביום השבת משום אהל,

משנה ברורה

על האדם להגן מפני החמה והגשמים, כתבנו בסימן שטו דין זה בכל פרטיו: **מא** (קנ"ג) העשוי להגן וכו'. לאפוקי סתם כובע שצאנו נושא על ראשו, אין לחש דמידי לאתויי ד' אמות, דבנדאי לא ילך בגלוי הראש¹⁰⁶, ונה הפוכה מנהגן היה לשאחו מלמעלה על כובע קטן [ב"י ואחרונים]. ומנהג נלמד דהוא הדין כובעים שאלו, אם נושא אותן פרשות הרבים על כובע קטן פנהוג, (קנ"א) יש לנהר שיהא מהדק על ראשו¹⁰⁷, שמא יפל ואחי לאתויי ד' אמות;

(קנ"ג) וכן בברייתא¹ שהמנהג בו להקל, וכו', אם נושא כובע קטן תחתיו ונהר שלא יצא בו פרשות הרבים, דהא סתמא אינו מהדק, ובנדאי חשישין בו דלמא נפיל ואחי לאתויי, כיון שלא יהיה בגלוי הראש: (קנ"ד) פרשות הרבים, ב"י משמע דאפילו חוץ לצרוב יש להחמיר בנה. וצ"ל לקמן סימן שג סעיף יח וכתב שכתבנו שם במשנה ברורה: **מב** (קנ"ה) שגורו שלא להניח. והוא נרא גס-פן להוליכן בידו פחות פחות מד' אמות, וכתבנו שם בברייתא² שגורו שלא להניח. דאי אין פה רצונות, (קנ"ג) אקרינן דשמא קמיעין הן, דטורא אדם לפעמים לעשות קמיע בעין תפלין, (קנ"ד) ונקרא מנהג, שאין צריך לשמור ולהחשיף עליהן כלל¹⁰⁸. וצ"ל סימן יא במגן-אברהם שכתב, דבמנהגו אין מצוי לעשות קמיע בעין תפלין, וצ"ל אפילו באלו שאין להם רצונות (קנ"ה) צריך על-כל-פנים לשמור ולהחשיף עליהן: (קנ"ו) והן קשורות, רוצה לומר, שבראש יש קשר של ראש, וכן בשליד קשר של יד מתקן בראוי לפי מדתו [ולא גדול יותר], שיהא יכול ללבשו. ואם אינן קשורות, (קנ"ז) ובשבת הלא אסור לעשות קשר, אם-כן לא יוכל להכניסן דרך לבישה זוג זוג, (קנ"ח) צריך להמתין עד שיתחשף ולהביאם: (קנ"ח) זוג זוג, רוצה לומר: תפלין אחד שלידי על היד וכן אחד שלי-ראש על הראש, מכניס עד מקום המשתמר¹⁰⁹ וחולץ, ואחר-כך חוזר ומכניס באופן זה זוג אחר. ואף דקמא לן שבת לאו זמן תפלין הוא, מפל מקום בדרך שהוא לובש בחל לאו בכלל משוי הוא אלא תכשיט, (קנ"א) וצ"ל 'בל תוסיף' אינו עובר, כיון דאינו מכח בלבישתו לשם מצוה. פתב המגן-אברהם, דאשה המוצאת תפלין אסורה להכניסן בשבת אף דרך מלבוש, דכיון דאינה רגילה להניחם בחל הוי לה משוי לגבה. ויש מאחרונים חולקים עליו וסבירא להו, דכיון דמדינא דנקרא אין עליהן אסור בנה רק דלכתחלה אין נכון להניחן, לא מקרי משוי לגבה. וצ"ל בשער-המלך שרק יס מהלכות שבת שמצא בשיטה כתב-יד דהראב"ד והרשב"א חולקים בנה. עוד כתב המגן-אברהם לשיטתו, דאם נצא אשה בטלית מצניצת [הנה טלית של מצוה שאין רגילה ללבשה פי אם לשם מצוה בלבד] תיבת חטאת, דכיון דאין אשה רגילה לילך בטלית בנה הוי משוי לגבה, (קנ"ט) וגם בנה יש חולקים עליה: (קנ"ט) שלא יספיק. הנה, כיון שמבעוד יום בלאו הכי לא יספיק הצת להביא כלן, (ר) לא ילבש כלל, אלא ימתין שם עד הלילה ויחמיר ויביאם: **מג** (קס) גשמים יורדים. שתתקלקל הספריתורה, התירו לו להחשיף¹¹⁰, וחוזר ומתעשף בנגדים מלמעלה ונכנס, שנהו בבודה שלא התקלקל בגשמים:

שער הציון

בעת התפילה: (קנ"א) הוספת שבת ושי"א: (קנ"ג) השי"א נאך שהוא הנזיר אפילו חוץ לערוך [וכן הפרי-מדרים מציד גס-פן הכי משום דדרך לשאחו בידו לפעמים, ולכן לא העתקתי דברי השפא-בנימין שהובא בנגד-הרסם סעיף קטן נב: (קנ"ג) בנגד-הרסם: (קנ"ד) דלדבשו בלאו הכי אין יכול, שאין להם רצונות: (קנ"ה) מתעצת-השקל: (קנ"ו) וגם צניבה אין יכול לעשות, דאף דקמא לן דצניבה לאו קשר הוא לענין שבת, אפילו הכי לענין תפלין צניבה לאו לה לכה פוסקים רצניבה פסול אפילו אם יעשה כעין תמנת הקשר של דלית ויוד וצ"ל בב"ח ובא"ר בשם רש"ל שעל הסמ"ג ובש"א, ומפילא הוה להו תפלין משוי אם יעשה שלא כמצותו: (קנ"ז) כן משמע מהג"א ומפכה אחרונים לפי דעת הסור ושלחן-ערוך: (קנ"ח) גפרא: (קנ"ט) עין שם בשער-המלך: (ר) כ"מ שם:

תרומה: 1 כובע בעל שולים רחבים ורחבים. 2 מנבעת פגלת שולים רחבים ורחבים. 3 מטרחה.

הלכות שבת סימן שא

המשך מעמוד הקודם

[משנ"ב ס"ק מח]

דְּרָךְ הַצָּאָה הוּא לֵאמֹר זֶה בְּהֵלֶל⁽³⁸⁾.

(38) וְנִי שֶׁתִּתְּנוּ לוֹ הַרְפָּאִים לְצוּרֵךְ רְפוּאוֹתוֹ מֵחֵט כִּד שֶׁתִּהְיֶה מְחֻבֶּרֶת בְּקִבְעֵתָהּ לְגוֹפוֹ, וְלִמְחֹט זֶה מִחֲבָרִים לֵעֵת הַצּוּרֵךְ מִכְשֵׁר הַמְזוּרֵק לוֹ מִיָּד פֶּעַם תִּרְפוּתוֹ, כֵּתֵב בְּשׂוּרֵת שֶׁבֶט הַלֵּוִי (ח"ט סי' סז) שֶׁאִסּוּר לְצַאֵת בְּמִכְשֵׁיר זֶה אֶפִּילוֹ לְכַרְמֵלִית, שֶׁכֶּשֶׁם שֶׁהוֹצֵאת הַכִּסֵּי עַל יְדֵי הַזֶּבֶב נִחְשָׁב 'דְּרָךְ הַצָּאָה' לִיב, כִּן יֵשׁ לְדוֹן שֶׁהוֹצֵאת הַמִּכְשֵׁיר כִּשְׁחָא תִּלְיָה עַל גִּפּוֹ נִחְשָׁבֶת דְּרָךְ הַצָּאָה לְחֻלָּה הַזֶּקֶק לוֹ. וְרֹאה מִה שֶׁכִּתְּבִנִּי לְחֹלֶן (ס"ק טט). אֲמִנֵם לְצַאֵת רֵק עִם הַמִּחְט הַתְּחֻבָּה כְּגוֹפוֹ [לֵאמֹר הַמִּכְשֵׁיר] כֵּתֵב שֵׁם שְׁמוֹתָהּ, כִּיִן שֶׁאֵין זֶה אֵלָּא טִלְטוּל שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ [שֶׁהִרְיָ תְּחֻבָּה הִיא בְּגוֹפָהּ] וְגַם מִלֵּאכָה שֶׁאִינָה צְרִיכָה לְגוֹפָהּ [שֶׁהִרְיָ אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַחֵט בַּחוּץ כִּשְׁחָא לֵאמֹר הַמִּכְשֵׁיר], וּבְכַרְמֵלִית שֶׁאִינָה טִלְטוּל בִּהּ אֵינוֹ אֵלָּא מְדַבְּרִין, לֹא אִסּוּר דְּבָרִים שֶׁאִינָה מִחֻבֶּרֶת מִחֻבֶּרֶת גּוֹיָה, [כִּן דַּעַת הַגְּרָ"א שֶׁרֵק דְּבָרִים הַאִסּוּרִים מִחֻבֶּרֶת שֶׁבֶט אִסּוּר בְּכַרְמֵלִית, וְלֹא דְּבָרִים הַאִסּוּרִים מִחֻבֶּרֶת גּוֹיָה].

דַּעַת הַגְּרָ"א אֲדַעְרָב (שֶׁשֶׁכֶּסֶף פִּי"ח ה' קז) שֶׁמִּתֵּר לְצַאֵת בּוֹ, שֶׁאֵין סִבָּרָה לִזְמַר שֶׁבִּגְלָל שֶׁאִפְשָׁר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַכְשִׁיט גַּם בְּשִׁבְלֵי יָדֵיעַת הַשְּׁעָה יִשְׁתַּנֶּה דִּיעוֹ מִתַּכְשִׁיט רַגְלִי. [וְאֵין זֶה דּוּמָה לְמַפְתָּח הַעֲשׂוֹי מִכֶּסֶף שֶׁנִּחְלָקוּ בּוֹ הַפּוֹטָקִים, כִּיִן שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשִׁים בּוֹ כִּמְפָתָח אֵין הוּא מִשְׁמַשׁ כְּתַכְשִׁיט, שֶׁהִרְיָ יֵשׁ לְהַסִּיר מִעֲלֵיו כִּדִּי לְפָתוֹחַ בּוֹ אֵת הַמְנַעַל, וְלִכֵּן יֵשׁ מְקוֹם לְדַעַת כְּמִשְׁוִי וְלֹא כְּתַכְשִׁיט, מִה שֶׁאֵין כִּן בְּנֻדָּן זֶה].

[משנ"ב ס"ק מח]

שְׁנוֹתָיִם בְּגִי הַצָּנֹת לְסִימָן מַצִּיזוֹ אֶמְנֹת הַבֵּי⁽³⁶⁾.

(36) וְרֹאה מִה שֶׁכִּתְּבִנִּי לְקַמֵּן (סי' שג ס"ק סב) אֲדוּת סְמָלִים וְתִגִּים הַמְּרִים עַל הַשְּׁתִּיכּוֹת נִשְׁאָם לְקַבְרָה מְסוּיִמָּת.

[משנ"ב ס"ק מח]

דָּגָם דַּעַת הַגְּרָ"א וְהַגְּרָ"א שֶׁשֶׁן בְּנִי⁽³⁷⁾.

(37) וּבִבְיָחִיל לְעִיל (סי' רנב ס"ו ד"ה בִּידוֹ) כֵּתֵב, שֶׁגַם הַמֵּאִירִי וְהַרְעִיב פֶּסֶק כְּדַעַת רַבִּי יִהוּדָה.

הלכות שבת סימן שא

המשך מעמוד 158

[משנ"ב ס"ק נג]

אֶבֶל אִם מִתְּעַשֶּׂת בּוֹ גַּם קֶצֶת מְגוּפָה, הִרְיָ דְּרָךְ מִלְּבוּשׁ⁽⁴⁵⁾.

רֵק בְּזִמָּן יִרְדֵּת הַגֶּשֶׁם, יֵשׁ לְחֹשׁ שְׁמָא מִיד כְּשִׁפְסָק הַגֶּשֶׁם תּוֹרִידוֹ מֵעַל רֹאשָׁה וְתִבּוֹא לְטִלְטוֹל.

דַּעַת הַגְּרָ"א אֲדַעְרָב (שֶׁשֶׁכֶּסֶף פִּי"ח ה' מח), שֶׁבְּרִשּׁוֹת הַרְכִּים גְּמוּדָה יֵשׁ לְחַמְמִיר שֶׁלֹּא תִצָּא אִשָּׁה בְּכּוּבָה נִיּוּלִין כְּשִׁישׁ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא חֲבּוֹא לְהַסִּיר כְּשִׁפְסָק הַגֶּשֶׁם.

[משנ"ב ס"ק סא]

וְיֵשׁ מִתְּקִינִים, הִינּוּ בְּפִנְטִינִי"שׁ, וְיִסְטָעִם דְּלָמָּא מְשַׁלְיָה⁽⁴⁶⁾.

(46) וְלִמְעֻשָּׂה, דַּעַת הַגְּרָ"א קְרִלִּיץ (חוט שְׁנֵי ח"ד פִּי"ח ס"ק י) שֶׁנֶּעֱלִי בֵּית הַמְּצוּיּוֹת הַיּוֹם שֶׁאֵין מִהוּדָקוֹת לְרַגְלֵי, יֵשׁ לְחַמְמִיר שֶׁלֹּא לְצַאֵת בָּהֶן, אֵלָּא שְׁמִי"ם אִם מִהוּדָקֵן עִם חוֹט גּוֹמֵי סָבִיב הַרְגֵּל, מוֹתֵר.

מֵאִידֵךְ, בְּשׂוּרֵת אֲוִר לְצִיּוֹן (ח"ב פְּכִיז תְּשׁוּבָה ד') כֵּתֵב שְׁמוֹתֵר לְצַאֵת בְּנַעֲלֵי בֵּית, שְׁכִיּוֹן שֶׁהוּבָא בְּרַמִּי"א שְׁתֵּי דַעוֹת בַּעֲנִין, וְכִן יֵשׁ לְדוֹן שְׁכִיּוֹם אֵין לֵנו רִשּׁוֹת הַרְבִּים מִהַתּוֹרָה [מִכְמָה טַעְמִים], יֵשׁ לְחַשִּׁיב מִחֻלָּקָתָם זֶה כְּסַפֵּק דְּרַבְּנָן. וּבְשׂוּרֵת אֲוִר נִדְּבָרוּ (ח"ה סי' לה) כֵּתֵב, שְׁכִיּוֹן שֶׁהִי"ז מִיָּקֵל בּוֹה, וְאֵף הַתּוֹסֶפֶת שֶׁבֶט [שֶׁחֻלֵּק עַל חִטִּין] כֵּתֵב בְּסוֹף דְּבָרֵינוּ שֶׁאִפְשָׁר שְׁכּוֹמֵן הַזֶּה שֶׁאֵין דְּרָךְ לִילֵךְ יָחַף, מִי שֶׁחֻלֵּק כִּן בְּטִלָּה דַּעַתוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם, אִם כִּן בּוֹמְנֵינוּ שֶׁאֵין דְּרָךְ לִילֵךְ יָחַפִּים בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, יֵשׁ לְהַקֵּל כְּדִבְרֵי הַסִּיּוֹ.

וְנַעֲלִים הַעֲשׂוּיּוֹת לֵאמֹר שְׁכִיּוֹם [נַעֲלֵי סִירָה], אֲוִ נַעֲלִים שְׁשִׁרְכִיחֵן אֵינֵם קְשׁוּרִים, דַּעַת הַגְּרָ"א קְרִלִּיץ (שֵׁם) שְׁכִיּוֹן שֶׁמִּהוּדָקוֹת הֵיטֵב לְרַגְלֵי מוֹתֵר לְצַאֵת בָּהֶן.

(45) מְדַבְּרֵי הַמִּשְׁנָה הִלְלוּ [שְׁמִקּוֹרֵם בְּטִי", כְּמוֹבָא בְּשַׁעֲהִי"צ ס"ק נז] כֵּתֵב בְּשׂוּרֵת אֲגוּרָתָהּ מִשָּׁה (אֲוִ"ח ח"א סי' קח) שֶׁיֵּשׁ לְלַמּוֹד שֶׁאֵין נִקְרָא 'דְּרָךְ מִלְּבוּשׁ' אֵלָּא כְּשִׁמּוּסִיף כִּיסוּי אֲוִ שְׁמִירָה לְגוֹף אֲוִ לְרֹאשׁ, בְּמִקּוֹם שְׁקוּדֵם הִיָּה מְגוּלָּה, וְטַעַם זֶה מִי שְׁעוֹטֶפֶת בְּבִגְדֵי שֶׁל צַעִיפָה גַּם קֶצֶת מְגוּפָה, שֶׁמִּשְׁמַשׁ הוּא לֵה גַּם כְּכִיסוּי לְגוֹף בְּמִקּוֹם שְׁקוּדֵם הִיָּה מְגוּלָּה, נִחְשָׁב הוּא דְּרָךְ מִלְּבוּשׁ. וְהוֹסִיף, שֶׁגַם הַהִיתֵר לְלַבֵּשׁ כּוּבַע עַל גְּבִי כּוּבַע מִפְּנֵי הַגֶּשֶׁם [כְּמוֹבָא לְעִיל (ס"ק נב)], אֵינוֹ אֵלָּא בְּאִפְּן שֶׁיֵּשׁ תּוֹסֶפֶת כִּיסוּי לְגוֹף אֲוִ לְרֹאשׁ עַל יְדֵי הַכּוּבַע הַשֵּׁנִי, וְשֶׁמִּטַּעַם זֶה כֵּתֵב הַמִּשְׁנָה (שֵׁם) שֶׁהַכּוּבַע הַעֲלִיּוֹן גִּדּוֹל מִהַתְּחַתּוֹן.

וּבִבְיָאִוִר דְּבָרֵינוּ הִסִּיז הַנִּיל לְדַעוֹת הַחֻלָּקָתָהּ [רֹאה הַעֲרָה לְעִיל] עַל הָאֲגוּרָתָהּ מִשָּׁה, רֹאה שְׁוִיָּת מִשְׁנֵה הַלְסֵת ח"ב סי' עב, וְשׁוֹרֵת אֲוִ נִדְּבָרוּ ח"א סי' עא.

וְאִשָּׁה [אֵף נִשּׁוּאָה הַחֻלָּקָתָהּ בְּכִיסוּי רֹאשׁ] הַרְצָה לְצַאֵת בְּכּוּבַע נִיּוּלִין עַל רֹאשָׁה בַּעַת הַגֶּשֶׁם, כֵּתֵב בְּשׂוּרֵת מִנְחַת יִצְחָק (ח"ג סי' כו אֲוִ ח) שֶׁמִּעִיקֵר הַדִּין מוֹתֵרֵת לְצַאֵת בּוֹ, הֵן מִחֻבֶּרֶת שְׁמוֹנָה עַל הָרֹאשׁ בְּדֶרֶךְ עֵיטוֹף וּמִכְסָּה אֵת הַמְּקוֹמוֹת הַגְּלִיחִים שֶׁבְּרֹאשׁ [וְכַפְשׁוֹת דַּעַת הַמִּגְרָ"א הַמּוֹבָא בְּשַׁעֲהִי"צ (ס"ק נז)], הֵן מִחֻבֶּרֶת שֶׁל יָדוֹ אֵין מִי הַגֶּשֶׁם מִרְיָבִים וּמִצַּעֲרִים אֲוִתָּהּ, וְכֵל שְׁמוֹנָה עֶצֶר הַגּוֹף נִחְשָׁב דְּרָךְ מִלְּבוּשׁ. אֵךְ לְמַעֲשֵׂה הַסַּחֲפָק לְחַמְמִיר בּוֹה, שְׁכִיּוֹן שֶׁאֵין דְּרָךְ לְלַבֵּשׁ עִם כּוּבַע כּוֹה

הלכות שבת סימן שא

המשך מעמוד 166

בּוֹדָאִי, וְאִם כִּן בְּמִצְבּוֹר כַּעַת אֵין לוֹ חֲפֵץ בְּחוֹטֵי הַצִּיצִית, וּמֵאִידֵךְ כִּיִן שְׁדַּעַתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְאַחַר שִׁינֵי הַבּוֹד אֵין הֵם בְּטִלִּים לְכַדָּה, [וְכַעַן זֶה כֵּתֵב בְּשׂוּרֵת מְשִׁיב דְּבַר ח"א סי' ב].

דַּעַת הַגְּרָ"א אֲדַעְרָב (שֶׁשֶׁכֶּסֶף פִּי"ח ה' קמח) שֶׁאִפְשָׁר שֶׁאֵף הַשְּׁוֹרֵעַ סוֹבֵר כְּדִבְרֵי הַחֻזָּא, וְמִה שֶׁפֶּסֶק שֶׁבִּגְדֵי שִׁישׁ סַפֵּק בְּחִיּוּבוֹ אֵין לְצַאֵת עֵינָם בְּשֶׁבֶט, אֵין זֶה אֵלָּא כְּשֶׁדַּעַתוֹ לְשִׁנּוֹת אֵת הַבִּגְד בְּאִפְּן שִׁיחִידָה חֵיב

מילואים

הלכות שבת סימן שא

המשך מעמוד קודם

אין החוטים בטלים לבגד, שמה שנאמר בגמ' 'הני חשיבי' הכוונה שהם חשובים מצד מקומם, שכיון שעתיד להסירם ממקומם בעת שיתקן את הציצית, אין הם בטלים לבגד. וסיים, שלחלכה יש לחוש לכל השיטות, הן לשיטת רוב הראשונים שהחוטים חשובים מחמת שדעתו להשלימם, הן לשיטת הראשונים [המובאים בביה"ל להלן] שהחוטים חשובים כי הם חוטים של מצוה או מחמת שיש בהם תכלית, הן למה שביאר שהחוטים חשובים מחמת מקומם. ולכן יש להחמיר שלא לצאת לרשות הרבים גם בחוטים חשובים מצד עצמם, גם בחוטים שדעתו להשלימם, וגם בחשובים מצד שצריך להסירם ממקומם.

[ביה"ל ד"ה ודעתו עליהם]

דמפלישי כה שפאכר פפאכר יתני תשיב' הנה קשום דדעתו להשלים⁽⁹⁹⁾. וכשאין דעתו להשלים, כתב בשרת משיב דבר (ח"א סי' ב) שלדעת ראשונים אלו בטלים החוטים לבגד ואינם נחשבים כמשוי. ולפי זה הקשה מרדכי כתב המשגיב לעיל (סי' יג סי' ב) שבגד קטן שאין בו שיעור החייב בציצית, אסור לילך עמו בשבת ברשות הרבים, הרי כיון שאין דעתו לשנותו איך בטלים החוטים לבגד [וראה שם מה שהשיב לו המשגיב, ומה שתמנה עליו הנצי"ב]. ובשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' יח על סלי"ח) כתב טעם נוסף מרדכי

הלכות שבת סימן שג

המשך מעמוד 182

זו, נחשבת היא כחלק מהבגד ומותר לטלטלה עמו. אבל אם אינה תפורה לבגד או אינה מושחלת בלולאה, דעתו (שם) שאסור לצאת בה אלא אם כן חגור בה [והוסיף שם, שהגירה בצורה רפויה אינה נחשבת חגירה]. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שא סי' קלח).

ולצאת בממחטה על ידי כריכתה מטיב לשרוול החולצה כדי שתשמש לו ככפתור, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח הע' קלח) שיש לעין אם הדבר מותר, שאף שאינו סוגר את שרוולו בכפתור, מ"מ כיון שניכר לכל שיש לו כפתור בשוולו, אין קשירת הממחטה שם נראית כמי שנעשית לצורך הבגד, אלא רק לצורך נשיאת הממחטה.

[ביה"ל ד"ה ופצאה]

שקטנס הוא כפני שהוא מפלשטיין שאין נקבה להקאחו לבריות⁽³⁰⁾. ומבאר, שכל דבר המשמש לצורך טף האדם, כגון ליפוחו וכדו', אף אם אין דרך להראותו לבריות נחשב כתכשיט. אך דבר הנתון בכיסו, כתב לעיל (סי' שא סי' א ד"ה בזה) שאין עליו שם תכשיט, שהרי באופן זה אינו דרך מלבש ואינו משמש לגוף.

28 אמנם לענין החזרת רטיה שנפלה ע"ג קרקע, כתב לקמן (סי' שח סי' פא) שאין בזה משום גזירת שחיקת סממנים, כיון שכבר היתה רטיה זו עליו מאתמול, והאיסור להחזיר רטיה הוא רק מחשש שמא ימרח על גבה להחליק את הגומות שיש בה, ויגבר על איסור ממחק (שונה הלכות סי' י). [וראה לבושי שרד על המג"א סי' יא].

[משנ"ב סי' נא]

דהוא צ"ח להפלוש ויכבית יד של הפגד דמי⁽²⁹⁾.

29 וכן כפתורים המיוחדים לרכיסת קצוות שרוולי החולצה [נחפחים], דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פ"ח סי' ד) שמותר לצאת בהם, כיון שנחשבים הם צורך המלבוש. דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח הע' קכב), שאף כשאנו רוכס בהם את שרוולנו, אלא שמושחלים הם בשרוולי החולצה, יש לעין שמא מותר לצאת בהם, כיון שאם ירצה יוכל לרכוס בהם את השרוולים. ולענין חנוכה שאינה תפורה לבגד אלא רק מושחלת בלולאה, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח סי' כ"ט), ושולחן שלמה סי' י ובהע' (שם) שמותר לצאת בה לרשות הרבים אפילו כשאנו חגור בה, שכיון שדרכה להיות שם תמיד ועשויה לשמש בצורה

הלכות שבת סימן שז

המשך מעמוד צב

ומכיון שאינה תכשיט גמור ישמעו לנו. אמנם לעיל (סי' כד) הביא שני פירושים אם מחטים אלו שמעמדת בהן קישוריה נחשבות גם כתכשיט לנו, או שאינן עשויות אלא לצורך זה, ולפי הפירוש שאין מחטים משמשות לנו כלל, צריך לומר שכונתו שכיון שבמחטין היתירות יש חשש איסור תורה, לכן בהן אין להקל כלל.

[ביה"ל ד"ה והשתא]

ועל-כרחו דפא פשמה דישאוקרים הוא דתבב כן וזה לא סבירא לה⁽³⁹⁾. וכי, דבכמן הנה ליכא לשותי-תקדים, וליכא⁽⁴⁰⁾.

39 עוד ביאר ליישב את דברי השו"ע, כתב בשו"ת אור לציון (ח"א סי' ל, ובחקדמה לח"ב עמ' ה) שלקמן (סי' שמה) חשש השו"ע לדעת הסוברים שיש לנו היום רשות הרבים, משום שהגדונו בו הוא לענין איסור הרצאה מהתורה, אבל בסיומן שלנו העוסק בלבישת תכשיטים שאין איסורם אלא מדרבנן, לא חשש

[משנ"ב סי' סז]

הנה רק בדרך שהיא תכשיט⁽³⁷⁾ וכו', דמחט שאינה מעמדת הקשורים איתה תכשיט כלל⁽³⁸⁾.

37 ובדבר שעשוי גם לתשמש וגם לתכשיט, שכתב השו"ע לעיל (סי' שא סי' א) בדעה ראשונה שאסור לצאת בו, כיון שהרואה אומר שלצורך התשמש הוא מוציא, כתב בשע"צ שם (סי' לו) שכונת השו"ע היא אף לפי מנהג הנשים לצאת בתכשיטים, ואפילו אם עתה יוצאת בו רק לצורך תכשיט, מפני הרואה שאינו ידע שיוצאת בו לשם תכשיט (הגרש"ב וולדנברג).

38 לכאורה אין כונתו שאינה תכשיט כלל, שאם כן דינה כמשוי ואסור לטלטלה מעיקר הדין. ואין זו תקנת חכמים שיש לדון בה אם ישמעו לנו או לא, אלא כונתו כמו שכתב לעיל (סי' כה) שמחט זו אינה תכשיט גמור, ומימ מתקשטת בה, ולכן אינה נחשבת כמשוי,

